

Guía Docente				
Datos Identificativos				2015/16
Asignatura (*)	Estrutura e cambio social de Galicia	Código	615G01412	
Titulación	Grao en Socioloxía			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Cuarto	Optativa	4.5
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Socioloxía e Ciencia Política da Administración			
Coordinación	Vazquez Fernandez, Xose Gabriel	Correo electrónico	gabriel.vazquez@udc.es	
Profesorado	Vazquez Fernandez, Xose Gabriel	Correo electrónico	gabriel.vazquez@udc.es	
Web	www.sociologia.udc.gal			
Descrición xeral	O cometido desta asignatura é o de chegar a coñecer a realidade social galega de maneira obxetiva e profunda. Para o que se pretende analizar os distintos compoñentes da estrutura e o cambio social de Galicia, intentando entender a súa imbricación no conxunto das materias e contidos da Socioloxía e, tamén, a aplicación práctica desta parte teórica á realidade social, incluso ao día a día -na vida cotidiana ou na construción social da realidade-. Co fin de formar os novos oscultadores do estado social dunha sociedade como a galega.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A2	Introducción a la psicología de los colectivos y grupos humanos.
A3	Introducción a la evolución de las sociedades contemporáneas y de sus movimientos sociales y políticos.
A8	Análisis de las transformaciones y evolución de las sociedades contemporáneas.
A15	Conocimientos y habilidades para plantear y desarrollar una investigación aplicada en las diferentes áreas de la sociedad.
A17	Conocimientos y habilidades en la búsqueda de información secundaria en las diferentes fuentes (instituciones oficiales, bibliotecas, internet, etc.).
B3	Capacidad de análisis y síntesis.
B5	Capacidad de gestión de la información.
B6	Comunicación oral y escrita en la lengua nativa.
B13	Razonamiento crítico.
C4	Desarrollarse para el ejercicio de una ciudadanía abierta, culta, crítica, comprometida, democrática y solidaria, capaz de analizar la realidad, diagnosticar problemas, formular e implantar soluciones basadas en el conocimiento y orientadas al bien común.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Coñecemento da historia, datos e demais información sobre a sociedade galega	A2		
	A3		
Comprensión do devir e do presente da sociedade galega	A3		
	A8		
Aplicación dos coñecementos ao estudo e ao estado da sociedade galega		B3	
		B5	
Análise de aspectos e situacións da sociedade galega	A15	B3	
	A17	B5	
Síntese da información e do estudo sobre a realidade social galega		B3	
		B5	
		B6	
		B13	

Avaliación da situación actual, o presente, e sobre as perspectivas de futuro da sociedade galega.	A8	B3 B13	C4
--	----	-----------	----

Contidos	
Temas	Subtemas
BLOQUE 1: IDENTIDADE DA SOCIEDADE GALEGA	1.1. Identificación 1.2. Contorna 1.3. Historia
BLOQUE 2: ALGÚNS DATOS SOBRE A SOCIEDADE GALEGA	2.1: Poboación 2.2: Economía 2.3: Outras referencias
BLOQUE 3: IMAXE DA SOCIEDADE GALEGA	3.1: Imaxe mediática 3.2: Estereotipos 3.3: Imaxe dos galegos por xénero, idade e hábitat
BLOQUE 4: INFORMACIÓN EMPÍRICA SOBRE A SOCIEDADE GALEGA	4.1. Enquisa Mundial de Valores, Edición Galicia 4.2. Tipoloxías de galegos 4.3. Estilos de vida urbana 4.4. Índice de Desenvolvemento Humano
BLOQUE 5: FACTORES E AXENTES DO CAMBIO SOCIAL EN GALICIA	5.1: Factor demográfico 5.2: Factor tecnolóxico 5.3: Factor económico 5.4: Factor cultural 5.5: Factor ideolóxico 5.6: As élites 5.7: Os movementos sociais 7.8: Os grupos de presión

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A2 A3 A8	15	0	15
Discusión dirixida	B3 B6 B13 C4	5	10	15
Lecturas	A17 B3 B5 B6	1	13	14
Traballos tutelados	A17 B3 B5 B6 B13	10	0	10
Investigación (Proxecto de investigación)	A2 A3 A8 A15 A17 B3 B5 B6 B13	5	50	55
Atención personalizada		3.5	0	3.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Explicación por parte do profesor dos contidos teórico/prácticos xerais, máis suliñables e necesarios para comprender a asignatura e para levar a cabo o traballo de investigación.

Discusión dirixida	<p>Nesta parte da asignatura tamén se procura fomentar o traballo e espírito de equipo, noutras palabras, desenvolver a chamada intelixencia social; de xeito que o alumnado poda ver por sí mesmo as vantaxes de xuncir esforzos, fronte á empresa individual. Para acadar isto, así como para o conxunto da asignatura, se presenta o contido referido á parte práctica, no que tamén resulta fundamental a discusión dirixida, tanto nas clases como nas titorías.</p> <p>Polo tanto, a asistencia e participación estímense fundamentais no plantexamento da asignatura. Un dos obxectivos principais de calquera plantexamento didáctico debería conseguir a máxima implicación posible por parte do alumnado. E uns bos indicadores da mesma son, sen dúbida, a asistencia e a participación dos alumnos no desenvolvemento das clases, no ensino e na aprendizaxe. Por un lado, unha asistencia non coercitiva, senón acadada a traveso de despertar o interese e, polo tanto, o seguimento voluntario da asignatura. Asimesmo, a participación tamén supón un valor a fomentar e acadar no desenvolvemento destas clases, que os alumnos participen, ben facendo preguntas, debatindo, pedindo máis información, nas titorías, etc. En definitiva, estamos a falar da importancia que ten o traballo participativo do alumnado nas clases.</p>
Lecturas	Os textos fundamentais relacionados coa asignatura, así como aqueles outros que polo seu interese e/ou súa actualidade sexan recomendables para dotar ao alumnado dun marco teórico máis fornecido e completo, así como para darlles unha maior profundidade e especialización no ámbito da materia serán tamén tidos en conta entre o material a empregar nas clases. Sobre todo, con estas lecturas se busca que o alumnado coñeza, se informe, reflexione e dé o seu punto de vista sobre ditos contidos. Para estas lecturas, o alumnado tamén poderá apoiarse na bibliografía referenciada, así como noutras fontes de información que poidan ser útiles.
Traballos tutelados	<p>Cara ao traballo de investigación, o curso terá un calendario de entregas das sucesivas fases do mesmo: proxecto, marco teórico, parte empírica e análises.</p> <p>Estas partes teñen adicada a parte práctica da asignatura, desenvolvéndose mediante as correspondentes titorías. Estas partes ou traballos terán un calendario de entregas, que serán en formato arquivo, perante correo electrónico.</p>
Investigación (Proxecto de investigación)	<p>Básicamente a asignatura xira en torno a elaboración dun traballo teórico-práctico sobre a sociedade galega, no que se pretende recoller os coñecementos adquiridos, así como as habilidades do estudante e as súas aportacións. Constituindo en conxunto a proba ou demostración do saber facer polo que vai a ser avaliado principalmente.</p> <p>No plantexamento desta asignatura esta parte conta cun interese e obxectivo especial, que o alumnado acadar na medida do posible- unhas habilidades para o correcto desenvolvemento dun oficio ou dunha parte do mesmo. É dicir, o que se pretende no plantexamento práctico explicitado é ensinar aos alumnos a traballar como sociólogos nun ámbito concreto como é o da materia a impartir, entendido no sentido de análise, diagnóstico e/ou tratamento das situacións, problemas e demais feitos que afectan ás diversas formas da organización e o sistema social, neste caso da sociedade galega.</p> <p>Este traballo entregarase ao final do cuatrimestre en formato arquivo adxunto a través de correo electrónico.</p>

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	As clases preséntanse eminentemente prácticas, para que o alumnado desenvolva co seu traballo o contido e coñecemento da mesma, sobre todo a traveso do traballo individual ou en equipo, coa participación nas clases sobre os temas a tratar, así como nos propios traballos a realizar (o titulado, as lecturas, os debates, etc.). Todo elo baixo a supervisión o coa colaboración do profesor, que procura ser un membro máis do equipo de traballo.
Lecturas	
Discusión dirixida	
Investigación (Proxecto de investigación)	Polo que tanto os contidos de carácter teórico ?explicitados no temario- como as actividades a realizar na parte práctica non poderán conseguir os seus propósitos sen a estreita colaboración entre o alumnado e o profesor.
Traballos tutelados	Así pois, nesta asignatura dedícase as horas de prácticas precisamente a atención e titorización dos traballos e demais asuntos do alumnado relacionados coa materia.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	A2 A3 A8	Do explicitado na parte teórica da asignatura, haberá que integralo no traballo co que se avalía principalmente a asignatura	15
Lecturas	A17 B3 B5 B6	O seguimento, ampliación e capacidade de profundización nos temas explicitados nas sesións maxistras veranse reflectidas polos textos e lecturas que leve a cabo o alumnado e que podan ser repercutidas e avaliadas no traballo teórico-práctico	15

Discusión dirixida	B3 B6 B13 C4	As clases, tanto na súa parte TEÓRICA como na parte PRÁCTICA, están deseñadas para facilitar a participación do alumnado e para plantexar cuestións e debates nos que o alumnado opine, se implique e mostre interese polos contidos da asignatura. Ese interese e a participación serán tidas en conta na avaliación.	10
Investigación (Proxecto de investigación)	A2 A3 A8 A15 A17 B3 B5 B6 B13	Esta é a parte máis importante e significativa da asignatura, na que se pretende mixturar e aplicar os coñecementos teóricos coa súa aplicación práctica ao estudo da realidade social, neste caso da sociedade galega. Neste apartado, polo tanto, o alumnado terá que demostrar as súas destrezas tanto en materia de coñecementos adquiridos como da súa valía investigando. No traballo de investigación se pretende reflexar o resultado da asignatura, nas súas diferentes fases, metodoloxías, contidos e avaliacións (desde as clases maxistras, ata o estudo de casos ou lecturas), o na que o alumnado deberá recoller os coñecementos aprendidos, a información secundaria recabada, así como a procura doutra que sirva para o propósito da investigación a realizar.	40
Traballos tutelados	A17 B3 B5 B6 B13	De cara ao proxecto da investigación final, establécense unha serie de fases ou etapas de traballos titulados, que deberán informarse ao profesor e entregarse dacordo ao calendario establecido a este efecto. Estas fases e/ou partes son: proxecto, marco teórico, parte empírica, análise e conclusións. As entregas periódicas das diferentes fases e partes do traballo de investigación terán carácter obrigatorio e serán tidas en conta á hora de avaliar o seguimento e cumprimento de ditos prazos de entrega.	20

Observacións avaliación

Esta asignatura está plantexada para ser cursada presencial e participativamente, xa que a súa avaliación na convocatoria ordinaria pretende ser o máis integral posible (coñecementos teóricos adquiridos, traballo práctico ou habilidade técnica, interese, actitude, etc.). De aí que a asistencia e a participación sexan tidas en conta á hora da avaliación.

A avaliación baséase sobre todo na elaboración dun traballo teórico-práctico sobre a sociedade galega ou algún aspecto da mesma. Sendo a participación, o interese mostrado e a asistencia ou outros pilares da asignatura.

En principio, o traballo vai a ser igual para todos os alumnos: conseguir a mellor descripción da sociedade galega. Admíndose outras propostas, ben polo seu interese, innovación, circunstancias, etc. Tamén poderá ser individual ou colectivo, ponderándose a avaliación en base ao número de autores.

Entenderase por avaliación suficiente para superar a asignatura na súa primeira convocatoria ordinaria obter un 50% entre as metodoloxías descritas.

Esta avaliación é específica para a primeira convocatoria ordinaria da asignatura, é dicir, aquela constituída por unha avaliación continua.

Para o resto de convocatorias haberá unha proba escrita ou examen, no que ademais dos contidos teóricos se inclúe un sopo de carácter práctico.

O traballo participativo e a asistencia so serán válidas para a primeira convocatoria e a súa correspondente avaliación continua.

Para o resto de convocatorias que non sexan á primeira ordinaria, non se gardan puntuacións nin traballos ou probas anteriores.

Fontes de información

Bibliografía básica

- VÁZQUEZ FERNÁNDEZ, Xosé Gabriel (2009). Análise da sociedade galega. León: Orbigraf
- LAMAS, Santiago (2004). Galicia borrosa. Sada (A Coruña): Edicións do Castro
- FREIXANES, Víctor (Coord.) (2002). Galicia. Unha luz no Atlántico. Vigo: Edicións Xerais
- OTERO PEDRAYO, Ramón (1982). Ensaio Histórico sobre a Cultura Galega. Vigo: Editorial Galaxia
- PRECEDO LEDO, Andrés (1988). Geografía humana de Galicia. Vilassar de Mar (Barcelona): Oikos-Tau
- VILLARES, Ramón (1985). Historia de Galicia. Madrid: Alianza
- VEIRA VEIRA, José Luis (dir.) (2007). Las actitudes y los valores sociales en Galicia. Madrid: CIS
- MURADO, Miguel-Anxo (2008). Otra idea de Galicia. Barcelona: Random House Mondadori
- VILLARES, Ramón (2000). Historia, con algo de prospectiva. Vigo: Ir Indo Edicións
- VÁZQUEZ FERNÁNDEZ, Xosé Gabriel (2011). Perfil y Tipologías Sociales de Galicia. Madrid: Editorial Académica Española

Bibliografía complementaria	<p>- CONSELLO ECONÓMICO E SOCIAL DE GALICIA (Anual). Memoria sobre a situación económica e social de Galicia. Xunta de Galicia</p> <p>- I.G.E. (Instituto Galego de Estatística) (Anual). Galicia en cifras. Xunta de Galicia</p> <p>- FERNÁNDEZ DE ROTA, José Antonio (1987). Gallegos ante un espejo: Imaginación Antropológica en la Historia. A Coruña: Edicións do Castro</p> <p>- KERBO, H. R. (1998). Estratificación social y desigualdad. El conflicto de clases en perspectivas histórica y comparada. Madrid: McGraw-Hill</p> <p>- LISÓN TOLOSANA, Carmelo (1974). Perfiles simbólico-morales de la cultura gallega. Madrid: Akal</p> <p>- SANGRADOR, José Luis (1994). Identidades, actitudes y estereotipos en la España de las autonomías. Madrid: CIS</p> <p>- SERRANO CAMBÓN, Francisco Luis (2006). Cronología inédita de Galicia. En: http://perso.wanadoo.es/cambon/</p> <p>- VÁZQUEZ FERNÁNDEZ, Xosé Gabriel (2003). Galicia: Nunca Máis (cada 500 años). Barcelona: AEDEMO</p> <p>- VV. AA. (C. LAMELA, O. TABOADELA, X. G. VÁZQUEZ) (2003). El País de Nunca Máis y Más que Nunca. A Coruña: Fundación Santiago Rey Fernández-Latorre</p> <p>- VV.AA. (SABUCEDO;KLANDERMANS;RODRÍGUEZ;FERNÁNDEZ) (2000). Identidad social, valoración política y movilización colectiva en un contexto supranacional. Madrid: Fundación Infancia y Aprendizaje</p> <p>Para coñecer máis: - ALONSO MONTERO, Xesús: Encuesta mundial sobre la lengua y la cultura gallegas. Alvarellos Editora. Santiago de Compostela. 2008 - ÁLVAREZ SOUSA, Antón (Coordinador): Realidade social galega. Ir Indo Edicións. Vigo. 2000. - ATLAS SOCIOECONÓMICO DE GALICIA CAIXANOVA. Edita Instituto Sondaxe. A Coruña. Anos 2005, 2006, 2007, 2008 e 2009. - BARREIRO RIVAS, Xosé Luis: A Galicia do 2020, en ?Galicia 2020?. Ir Indo Edicións. Vigo. 2000. - C.I.S. (Centro de Investigaciones Sociológicas): Identidades, actitudes y estereotipos en la España de las Autonomías. Estudio nº 2.123. Madrid. 1994. - CONSELLO GALEGO DE RELACIÓNS LABORAIS: Memoria do Consello Galego de Relacións Laborais, Consello Galego de Relacións Laborais. - FERNÁNDEZ DE ROTA, José Antonio: Antropología de un viejo paisaje gallego. C.I.S. Siglo XXI Editores. Madrid. 1984. - GABINET D'ESTUDIS SOCIALS: Informe sobre a pobreza en Galicia, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, 1995. - GARCÍA DOCAMPO, M. (2000): El concepto y la medida de las desigualdades sociales. A Coruña: Servicio de Publicación da Universidade da Coruña. - GONDAR PORTASANY, Marcial: Entre o si e o non: retrato antropológico de nós, en ?Galicia. Unha Luz no Atlántico?, Edicións Xerais. Vigo. 2002. - HERNÁNDEZ DE FRUTOS, T. (1997): Para comprender las estructuras sociales; Pamplona: Verbo Divino. - LAMAS ALONSO, L., (Asesor): A poboación de Galicia. Proxeccións, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, 1987. - MARTÍNEZ, R. (1999): Estructura social y estratificación. Reflexiones sobre las desigualdades sociales; Madrid: Miño y Dávila editores. - MUÑIZ DE LAS CUEVAS, R.: O pobo oculto. Pobreza e acción social en Galicia, Vigo, Edicións A Nosa Terra, 1996. - PENSADO, José Luis: Galicia en su lengua y sus gentes. Biblioteca Gallega. A Coruña. 1991. - PINTOS DE CEA, Juan Luis: Análisis y descripción de los hábitos culturales de los gallegos. Xunta de Galicia. - SACO ÁLVAREZ, A. (2006): Sociología aplicada al cambio social. Santiago. Tórculo. -TARRÍO FERNÁNDEZ, José Antonio: Cultura, educación e tradicións populares en Galicia. Edicións do Castro. Sada (A Coruña). 1989. - TEZANOS, J. F. (1988): ?La estratificación social: Desigualdad y jerarquización? en S. del Campo, Tratado de Sociología, Madrid, Taurus (1992), pp. 287-318. - TEZANOS, J. F. (1988): ?Principales teorías sobre estratificación social?, en S. del Campo, Tratado de Sociología, Madrid: Taurus, pp. 319-365. - VÁZQUEZ FERNÁNDEZ, Xosé Gabriel: El suicidio en Galicia. En Libro de Ponencias do 1º Congreso Astur-Galaico de Socioloxía. Santiago de Compostela. 1993. - VÁZQUEZ FERNÁNDEZ, Xosé Gabriel: La historia de la demoscopia en Galicia. En ?Realidade social de Galicia?. Ir Indo Edicións. Vigo. 2000. - VILAS NOGUEIRA, Xosé: Competitivos, xerárquicos e igualitaristas en Galicia: prosopografía. Revista de Estudos Políticos. nº 103. Madrid. 1999 - VILLARES, Ramón: Sobre a identidade histórica de Galicia, en; "Galicia. Unha Luz no Atlántico?. Edicións Xerais. Vigo. 2002 - V.V. AA. (VICENTI, ROVIRA, TENORIO): Aldeas, Aldeanos y Labriegos en la Galicia Tradicional. Instituto de Estudios Agrarios, Pesqueros y Alimentarios. Madrid. 1984.</p>
------------------------------------	---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Hª política e social contemporánea/615G01109

Estrutura e cambio social/615G01208

/

Socioloxía da cultura e proxectos socioculturales/615G01418

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Antropoloxía social e cultural/615G01102

Análise demográfica/615G01301

Fontes de datos secundarios para o estudo da sociedade/615G01408

Materias que continúan o temario

Economía política/615G01104

Psicoloxía social/615G01108

Proxeccións de poboación/615G01411

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías